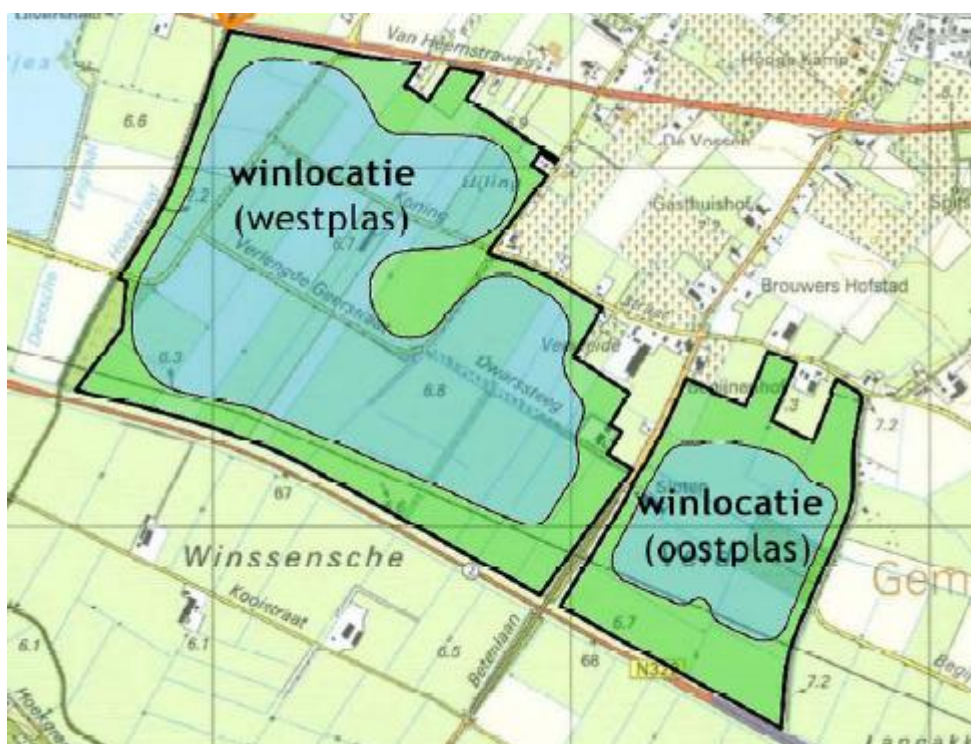

door:
J.P.M. Hovens, T. Rijkers, R.P.J. Janssen en P. op het Veld

Belfeld, 11 september 2012

In opdracht van Winruimte Geertjesgolf B.V. heeft ecologisch adviesbureau Faunaconsult in 2007 een flora- en faunaquickscan uitgevoerd voor de realisatie van het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf (Hovens et al, 2007)¹. Nu de plannen bijna worden gerealiseerd heeft Winruimte Geertjesgolf B.V. aan Faunaconsult gevraagd het onderzoek in 2012 te actualiseren.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (zwart omlijnd)

¹ Hovens, J.P.M., R.J.H. Snijders en G. Lenstra, 2007. Zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf. Flora- en faunaonderzoek Winssensche Veld, Winssen. In opdracht van Winruimte Geertjesgolf B.V. Faunaconsult, Belfeld

Werkwijze

Faunaconsult heeft het plangebied 's ochtends op 24 april en op 25 mei bezocht, om te zoeken naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten, zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën. Vogels werden herkend aan de hand van hun zang en op zicht. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, holen en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Daarnaast zijn de aanwezige biotopen beoordeeld op hun geschiktheid als eventuele habitat voor beschermde plant- en diersoorten. De geschikt als amfibieën of vissenhabitat ogende wateren werden tijdens beide bezoeken bemonsterd met een steeknet van 70 cm breed.

Verder is het onderzoeksgebied in de nachten van 29 op 30 mei, 12 op 13 juli en 22 op 23 augustus geïnventariseerd op het voorkomen van vleermuizen. Hierbij werd er elke nacht in twee blokken van drie uur geobserveerd (vanaf een uur voor zonsondergang en vanaf twee uur voor zonsopgang). Vleermuizen werden opgespoord met behulp van een heterodyne detector. Van lastig te determineren soorten werden met een time-expansion detector/recorder geluidsopnamen gemaakt, waarvan vervolgens het sonogram op de computer is geanalyseerd. Eventuele kolonie- of kraamverblijven van vleermuizen werden in kaart gebracht door te zoeken naar zwermende vleermuizen. Ook belangrijke vliegroutes en/of foerageergebieden van vleermuizen zijn in kaart gebracht. Gedurende de drie onderzoeksnachten was het droog, met uitzondering van de ochtend van 13 juli, toen het matig regende. De avonden voor en de ochtenden na het vleermuizenonderzoek is er gezocht naar strenger beschermde vogelnesten.

Bevindingen

Vleermuizen

29/30 mei

Tijdens de avond zijn er verspreid over het plangebied verscheidene gewone dwergvleermuizen kortstondig waargenomen. Tussen de grote populieren in de Dwarssteeg zijn naast circa 10 gewone dwergvleermuizen ook de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis kortstondig waargenomen. In de ochtend vlogen in de Dwarssteeg vijf gewone dwergvleermuizen over en is een rosse vleermuis kort waargenomen.

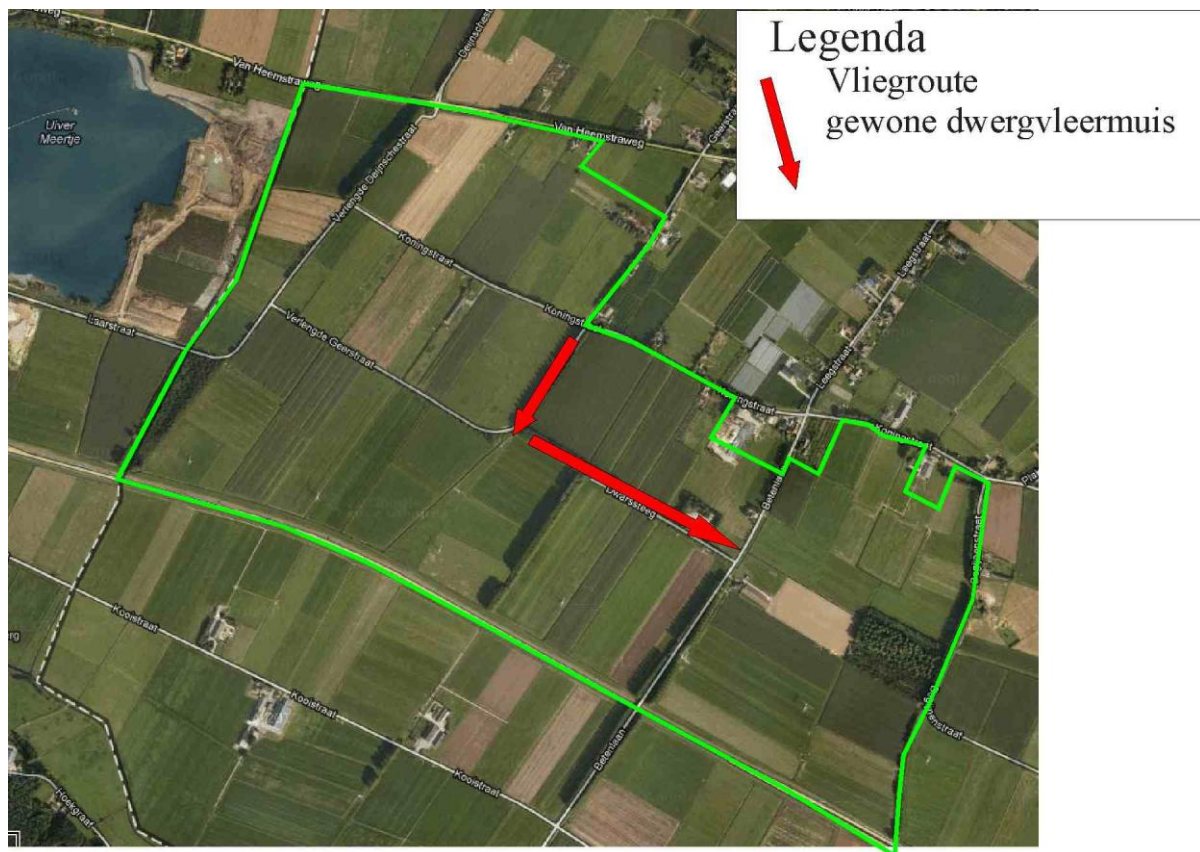
12/13 juli

In de avond zijn meerdere gewone dwergvleermuizen solitair overvliegend waargenomen. Vijf gewone dwergvleermuizen zijn rondvliegend en jagend waargenomen tussen de bomen in de Verlengde Deijnschestraat. Ongeveer 10 gewone dwergvleermuizen vlogen solitair tussen de bomen in de Dwarssteeg. Vroeg in de ochtend vlogen zes gewone dwergvleermuizen solitair tussen de bomen aan de Verlengde Geerstraat (bij het deel van de straat dat haaks op de Dwarssteeg staat). Twee gewone dwergvleermuizen vlogen over in de Dwarssteeg.

22/23 augustus

In de avond zijn in de Geerstraat en bij de kruising Geerstraat – Koningstraat enkele gewone dwergvleermuizen overvliegend en jagend waargenomen. Tevens is bij de kruising een laatvlieger waargenomen. In de Verlengde Geerstraat vlogen twee gewone dwergvleermuizen over. In de Dwarssteeg onder de rij bomen vlogen verscheidene gewone dwergvleermuizen over (meer dan 5 individuen). Later op de avond zijn enkele gewone dwergvleermuizen jagend waargenomen bij de kruising Begijnenstraat- Koningstraat. In de ochtend zijn in de Dwarssteeg enkele gewone dwergvleermuizen overvliegend waargenomen. Elders in het plangebied zijn geen vleermuizen waargenomen.

Uit het vleermuizenonderzoek blijkt dat in het plangebied geen dagrustplaatsen of kolonieverblijven van vleermuizen aanwezig zijn. De Dwarssteeg en het deel van de Verlengde Geerstraat dat haaks op de Dwarssteeg staat, fungeren echter als vaste vliegroute voor de gewone dwergvleermuis (zie figuur 2).

Figuur 2. Vaste vliegroutes van de gewone dwergvleermuis

Steenuil

In de nacht van 12 op 13 juli vloog er een steenuil van het schuurtje aan de Koningstraat 34 naar de boerderij aan de Koningstraat 49. Dit dier reageerde op een op de cd-speler afgedraaide steenuilenroep door terug te roepen. Op 22 augustus werd de bewoner van de woning aan de Koningstraat 34 geïnterviewd. Volgens hem broedt er sinds 1997 jaarlijks een koppel steenuilen onder de nok van het schuurdak (zie figuur 3). Ook dit jaar had het koppel weer een nest met jongen.

Faunaconsult heeft op 25 mei alle holle bomen op het erf van Betenlaan 1 met behulp van een boomcamera onderzocht. Daaruit bleek dat daarin geen steenuilennesten aanwezig waren. De overige gebouwen op het erf bevatten geen voor steenuilen geschikte hopen. Ook de bewoner van Betenlaan 1 gaf aan dat er geen steenuilennest op zijn terrein aanwezig was.

In een schuur aan de Leegstraat 36 reageerde op 22 augustus een steenuil op een vanuit de auto afgedraaid steenuilengeriep, door terug te roepen. Later op de avond werd de bewoner geïnterviewd. Hij vertelde dat er vaak een steenuil bij hem op de pergola zit, maar hij wist niks van een broedgeval. Figuren 3 en 4 geven de locatie van het steenuilennest aan de Koningstraat 34 (buiten het plangebied).

Figuur 3. Achterzijde schuurtje Koningstraat 34 met uilenkast. Onder de nok waar het steenuilkoppel zijn ingang heeft, zijn 3 zitstokken aangebracht.

Kerkuilen

Faunaconsult heeft de familie Verploegen (bewoners van de Dwarssteeg 2, waar in 2007 een kerkuil broedde) op 25 mei en op 22 augustus gevraagd of er nog een kerkuil broedde. Volgens hen was dit na 2007 niet meer het geval. Wel namen zij de kerkuil nog af en toe waar in de schuur. Op 25 mei heeft Faunaconsult de nestkast geïnspecteerd en toen was er alleen een ei van een holenduif aanwezig. Uit de toen talrijk aanwezige uitwerpselen en kerkuilbraakballen rond de kast, bleek dat de locatie nog regelmatig door één of meerdere kerkuilen werd bezocht.

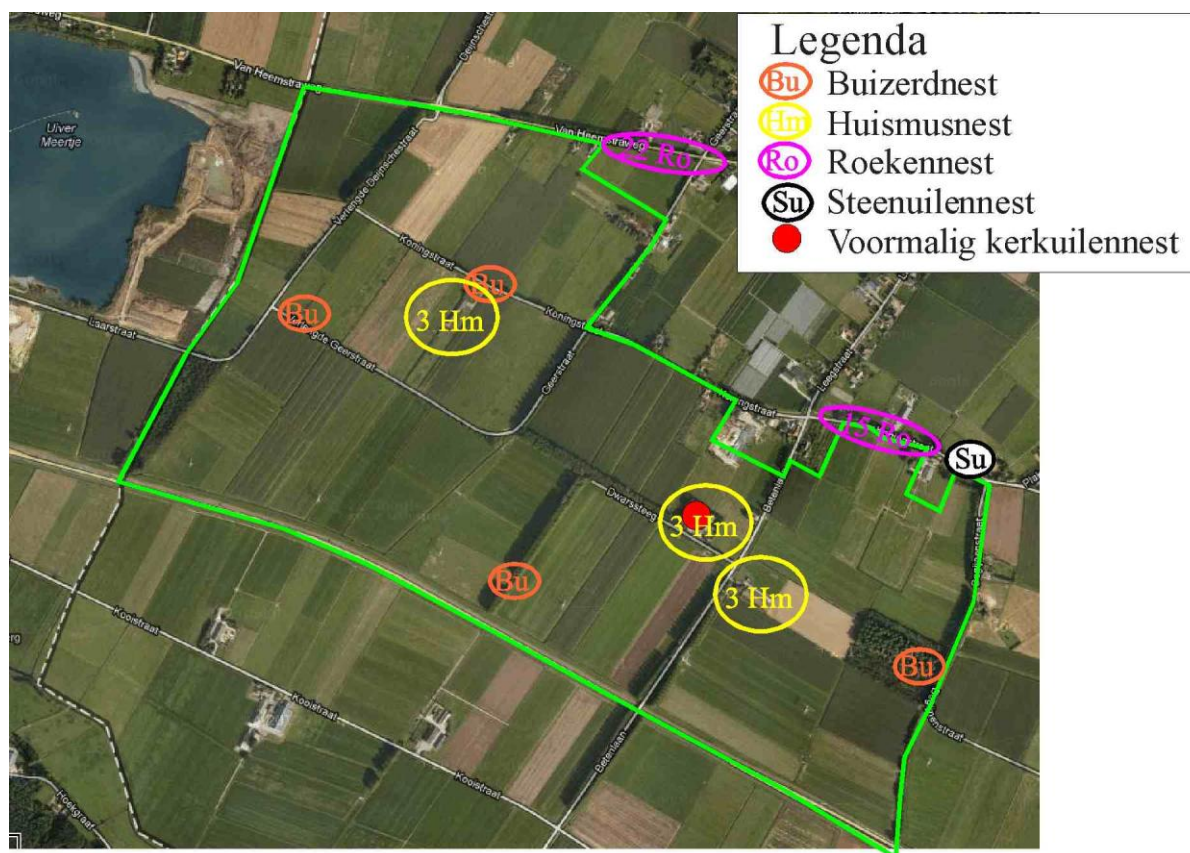
Op 22 augustus vertelde de bewoner van Koningstraat 34 dat hij in 1999 een kerkuilenkast heeft opgehangen tegen de schuur met het steenuilennest (zie figuur 2). Volgens hem broedden hier 2 of 3 jaar achtereenvolgend een kerkuil, maar de laatste 10 jaar niet meer.

Overige jaarrond beschermde vogelnesten

In de gebouwen aan de Dwarssteeg bevinden zich 3 nesten van de huismus.

De roekenkolonie die zich tijdens het onderzoek in 2007 binnen het plangebied bevond, heeft zich geheel verplaatst naar een aantal bomen ten noordoosten van het plangebied. Hier zijn 15 roekennesten waargenomen. Aan de Van Heemstraweg, ten noorden van het plangebied, zijn ook 22 roekennesten waargenomen. Ook deze nesten vallen niet binnen het plangebied.

De hoeveelheid buizerdnesten heeft zich sinds het onderzoek in 2007 verdubbeld. Momenteel bevinden zich 4 buizerdnesten binnen het plangebied. In het bosje aan de oostzijde van het plangebied werd eenmaal de roep van een havik waargenomen, een haviknest is hier echter afwezig. Alle jaarrond beschermde vogelnesten in en rond het plangebied zijn weergegeven in figuur 4.

Figuur 4. Jaarrond beschermde nesten in en nabij het plangebied

Planten en overige soorten

Beschermde planten zijn afwezig. Figuur 6 geeft de locaties die met een steeknet zijn bemonsterd. Tabel 1 geeft een overzicht van de daar waargenomen beschermde amfibieën en vissen.

Figuur 5. Locaties van de met een steeknet bemonsterde wateren

Tabel 1. Amfibieën en vissen met een (mogelijke) vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied. De status van de soorten in de Flora- en faunawet en Nederlandse Rode Lijst is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3	locaties waar de soort is waargenomen
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	X			2,3
Middelste groene kikker (<i>Rana esculenta</i>)	X			1,2,3,4,5, 7
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	X			2
Kleine modderkruiper (<i>Cobitis taenia</i>)		X		4

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Conclusies

- In het plangebied bevinden zich twee vaste vliegroutes van de gewone dwergvleermuis. Deze worden gevormd door laanbomen die zullen worden gekapt. Krachtens de Flora- en faunawet zijn alle soorten vleermuizen streng beschermd en worden hun vaste vliegroutes als een vaste rust- en verblijfplaats gezien. Na oplevering zal 100 ha van het plangebied uit diep water bestaan dat wordt omringd door 88 ha bloemrijke graslanden, ruigten, moerasachtige vegetaties en oevers, struwelen, bos en boomweides. Hierdoor ontstaat er een veel betere vleermuishabitat, die niet alleen als vaste

vliegroue maar ook als ideaal foerageergebied dienst kan doen. Er hoeft voor vleermuizen daarom geen ontheffing op de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

- In het plangebied bevinden zich vier nesten van de buizerd en negen huismusnesten. Nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd onder de Flora- en faunawet (artikels 9 en 10), evenals hun eieren (artikel 12) en nest (artikel 11). Door de te kappen bomen met een buizerdnest in de periode augustus – februari te kappen, wordt voorkomen dat eieren of jonge buizerden worden vernietigd. Door elders in het plangebied voldoende grote bomen te handhaven, blijft er voor de buizerds voldoende broedgelegenheid in en rond het plangebied aanwezig.
- In het plangebied bevinden zich negen huismusnesten, waarvan er 6 zullen worden vernietigd (de drie nesten aan de Dwarssteeg 2 blijven behouden). Huismussen, hun nesten en eieren zijn streng beschermd krachtens de Flora- en faunawet (Dienst Regelingen (2009a, 2009b en 2009c). Het nest wordt jaarrond als een vaste rust- en verblijfplaats (zoals bedoeld in de Flora- en faunawet) gezien.
- Om de hoeveelheid nestgelegenheid voor de huismus minimaal gelijk te houden, dienen er in de gebouwen aan de Dwarssteeg 2, voor de sloop van de overige gebouwen, twaalf huismusnestkasten te worden geplaatst (dit aantal is het dubbele van het aantal te vernietigen nestlocaties, conform Dienst Regelingen, 2011²). Deze huismusnestkasten zijn te bestellen via www.vivara.nl. Om schade aan jongen en eieren van de huismus te voorkomen, dienen de overige gebouwen buiten de periode 15 maart-1 september te worden gesloopt.
- Indien de hier voorgestelde mitigatie en aangepaste werkwijze worden toegepast, is er geen ontheffing voor de huismus nodig. De functionaliteit van de broedhabitat blijft dan immers intact en er worden geen huismussen gedood.
- Net buiten het plangebied bevinden zich een steenuilennest en 37 roekennesten. Het plangebied maakt deel uit van de territoria van deze vogels. Ook maakt het plangebied deel uit van een kerkuilenterritorium. Dit blijkt uit het feit dat één of meerdere kerkuilen de nestkast aan de Dwarssteeg 2 regelmatig bezoeken (maar er sinds 2007 niet meer hebben gebroed).
- Door de voorgenomen maatregelen zal 100 ha van het plangebied worden omgevormd tot diep water. Voor de kerkuil, steenuil, roek, huismus en buizerd betekent dit vernietiging van een deel van de nu matig geschikte habitat (grotendeels monotone akkers). Doordat de overige 88 ha wordt ingericht als een ideale habitat (gevarieerd natuurgebied bestaande uit ondermeer bloemrijke graslanden, ruigten, moerasachtige vegetaties en oevers, struwelen, bos en boomweides), voldoet de voorgestane inrichting ruimschoots aan de door Hoogerwerf en Heijkers (2007) voorgestelde compensatiemethodiek, die momenteel door DLG Zuid in soortgelijke situaties wordt toegepast. Doordat er tijdens de graafwerkzaamheden steeds overhoekjes en braakliggende percelen zijn, is ook tijdens het werk habitat voor bovengenoemde vogelsoorten aanwezig.
- In één watergang is zowel in 2007 als in 2012 de kleine modderkruiper gevangen. Deze soort is beschermd in de beschermingscategorie ‘overige beschermde soorten’. Doordat de watergang zal worden behouden is er geen overtreding op de Flora- en faunawet te verwachten en hoeft er ook geen ontheffing ten aanzien van de soort te worden aangevraagd. Doordat er meerdere watergangen met flauwe oevers worden aangelegd, zal er meer geschikt leefgebied voor de soort in het plangebied ontstaan.

² Dienst Regelingen. 2011. Soortenstandaard Huismus. Ministerie van EL&I, Den Haag.